Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0821U101816

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-06-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чаплян Сергій Євгенович

2. Chaplian Serhii Yevhenovych

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право. Право

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 07-06-2021

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Адвокатське об'єднання "СЕАРТ"

Код за ЄДРПОУ: 39270346

Місцезнаходження: бульвар Лесі Українки, 7-А, офіс157, м. Київ, 01133, Україна

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.500.009

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака

Код за ЄДРПОУ: 19485263

Місцезнаходження: вул. Раєвського, 23-а, м. Київ, 01042, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака

Код за ЄДРПОУ: 19485263

Місцезнаходження: вул. Раєвського, 23-а, м. Київ, 01042, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 10.23.31, 84.08.14

Тема дисертації:

1. Господарсько-правове регулювання емісії та обігу електронних засобів платежу
2. Regulation of issuance and circulation of electronic means of payment

Реферат/анотація:

1. В ході дослідження виявлено підстави для виділення у множинності засобів платежу окремої групи електронних засобів платежу за критерієм електронної форми існування – у вигляді електронних записів у відповідних базах даних (реєстрах). Установлено, що електронні засоби платежу можуть бути систематизовані за такими критеріями: 1) монетарні (гроші в електронній формі) та квазімонетарні (високоліквідні засоби платежу, відмінні від грошей); 2) фіатні (засоби, номінальна вартість яких встановлюється державою) та нефіатні (засоби, номінальна вартість яких встановлюється приватними особами – емітентами); 3) забезпечені (вартість яких забезпечується фіатними грошима або іншими активами) та незабезпечені (вартість яких нічим не забезпечується і ніким не гарантується); 4) передплачені (тобто такі, що отримуються в обмін на попередньо внесені кошти) та непередплачені (які отримуються в інший спосіб, зокрема шляхом прямої емісії, наприклад, майнінгу). Визначено, що до монетарних

електронних засобів платежу можуть бути віднесені цифрові гроші центральних банків, до квазімонетарних – електронні гроші, віртуальні валюти та спеціальні бонуси, що емітуються окремими торговельними мережами у межах програм лояльності клієнтів для розрахунків всередині таких мереж. Обгрунтовано, що квазімонетарні електронні засоби платежу не належать до грошей, оскільки не мають абсолютної ліквідності і не визнаються як гроші компетентними державними органами, проте мають здатність замінювати грошові кошти у розрахунках і виконувати функцію засобів платежу за згодою сторін боргового зобов'язання. Зазначені об'єкти мають різну правову природу та специфічні особливості емісії та обігу, але мають також спільні ознаки та керуються спільними принципами обороту, що дозволяє узагальнити їх у межах категорії електронних засобів платежу. Проведено розмежування електронних платіжних засобів, які являють собою певне устаткування, що дає змогу здійснити передачу електронних платіжних одиниць від платника до одержувача, та електронних засобів платежу, які є безпосередньо самими платіжними одиницями в електронній формі. Відповідно, запропоновано визначення поняття електронних засобів платежу як платіжних одиниць, що існують у формі електронних записів в пам'яті електронно-обчислювальних машин або електронних платіжних засобів (платіжних карток тощо), не мають матеріальної форми, створюються для їх використання як засобів платежу особами, відмінними від емітента, і обертаються шляхом внесення відповідних записів до системи їх обліку. Надано теоретичне обґрунтування запровадженню інституту електронних засобів платежу як комплексу правових норм, що визначатимуть поняття, принципи і порядок емісії та обігу сукупності електронних засобів платежу, зокрема окреслять коло зазначених засобів та перелік їх емітентів, допустимі транзакції з використанням відповідних засобів платежу, а також загальний механізм нагляду і контролю за їх обігом та діяльністю учасників відповідних правовідносин Також визначено, що під засобами платежу слід розуміти кошти, а також інші цінності, які передаються однією особою (боржником у зобов'язанні) іншій особі (кредитору у зобов'язанні) з метою виконання (погашення) боргового зобов'язання, у тому числі аргументовано використання в якості засобів платежу не лише грошових коштів, але й інших цінностей. У цьому аспекті платіж являє собою дію, спрямовану на виконання (і, як результат, погашення) боргового зобов'язання, шляхом передачі зобов'язаною особою управненій особі грошових коштів або інших цінностей. Окрему увагу приділено аналізу зарубіжного досвіду правового регулювання емісії та обігу електронних засобів платежу. Подальшого розвитку в роботі набули наявні теоретичні погляди на правову природу грошових коштів. Також надано авторське визначення грошей як об'єктів майнових прав у формі одиниць вартості, що спеціально створюються (випускаються) або визнаються компетентними державними органами як універсальні засоби обміну та платежу для їх широкого використання у такій якості на певній території (або на території конкретної держави), мають найвищу ліквідність і, як правило, є законними засобами платежу. В рамках дослідження проведено розмежування понять віртуальних валют, віртуальних активів та криптовалют, а також грошових сурогатів та квазігрошей, надано авторське визначення квазігрошей як високоліквідних активів, які можуть бути швидко обмінені на грошові кошти та використовуватися як самостійні засоби платежу. Запропоновано закріпити на законодавчому рівні розмежування різних груп віртуальних активів: 1) універсальних засобів платежу; 2) цінних паперів; 3) інших віртуальних активів. Обґрунтовано необхідність розмежування на законодавчому рівні віртуальних валют та віртуальних активів, які не є засобами платежу, а також надання НБУ повноважень щодо нагляду та контролю за операціями з віртуальними валютами з метою запобігання їх неконтрольованому впливу на грошово-кредитну систему України.

2. The study provides the reasons for the introduction of a separate group of electronic means of payment defined by the criterion of electronic form of existence – in form of electronic records in the relevant databases (ledgers). Electronic means of payment can be classified as follows: 1) monetary (money in electronic form) and quasi-monetary (highly liquid means of payment other than money); 2) fiat (means of payment with a nominal value defined by the state) and non-fiat (means of payment with a nominal value defined by private persons – issuers); 3) secured (the value is backed by fiat money or other assets) and unsecured (the value is neither backed by anything nor guaranteed by anyone); 4) prepaid (i.e. against prepaid funds) and non-prepaid (received in any other way, for instance by direct issuance, such as mining). Monetary electronic means of payment can include central bank

digital currency, quasi-monetary means of payment can encompass electronic money, virtual currencies and special bonuses issued by retailers within customer loyalty programs for internal payments. Quasi-monetary electronic means of payment cannot be qualified as money, as they do not possess absolute liquidity and are not recognized as money by the competent state authorities. However, they could replace money funds in settlements and perform payment function under the consent of the parties to the contract. These means of payment have different legal nature and both have specific features regarding their issuance and circulation. At the same time both means of payment have common features and are based on the common principles of turnover. This allows to assign them both to the category of electronic means of payment. The present thesis made a distinction between electronic means of payment, which represent a certain equipment which makes the transfer of the electronic payment units from the transferer to the recipient possible, and between electronic means of payment which are the payment units themselves in electronic form. Considering to the above stated the author proposed to define the concept of electronic means of payment as units of payment that exist in the form of electronic records in the memory of computers; or as electronic means of payment (payment cards etc.) that have no material form, are created by persons other than the issuer, and circulate by virtue of making appropriate entries in their register/ledger. The present thesis provides a theoretical justification for introduction of the legal concept of the electronic means of payment as a set of legal rules defining the definition, principles and the procedure of issuance and circulation of the electronic means of payment. In particular, these legal norms would define the categories of means of payment and the types of their issuers, types of transactions in scope as well as the general mechanism of supervision and control over their circulation and over the activity of the participants of the respective legal relations. Furthermore, the present research determines that the means of payment should be understood as funds and other valuables that are transferred by one person (debtor) to another person (creditor) for the purpose of fulfillment (repayment) of a debt. Additionally, the present study provides a substantiated reasoning for the use of the valuables other than cash as a means of payment. Considering the above stated a payment is an action aimed at fulfilling (and, as a result, repaying) a debt obligation by transferring money funds or other valuables by the debtor to the creditor. This research paper pays a particular attention to the analysis of foreign legal norms regulating issuance and circulation of the electronic means of payment. The present study focuses on the theoretical views on money funds. In particular. The author provided a definition for money as property rights object in the form of units of value, which are created (issued) or recognized by the competent state authorities as universal means of exchange and payment to be used as such within a certain territory (or in a particular state), have the highest level of liquidity and are usually legal tender. The author provided a definition for quasi-money as highly liquid assets that can be quickly exchanged for cash and used as a stand-alone means of payment. The author proposed to consolidate at the legislative level the distinction between different groups of virtual assets: 1) universal means of payment; 2) securities; 3) other virtual assets. The author pointed out the need to differentiate virtual currencies and virtual assets that do not qualify as a means of payment from the legislative perspective. Furthermore, the National Bank of Ukraine should be provided with the respective authority to supervise and control transactions with the purpose to prevent their uncontrolled impact on the monetary system and policy of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бакалінська Ольга Олегівна

2. Bakalinska Olha Olehivna

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Подцерковний Олег Петрович

2. Podtserkovnyi Oleh Petrovych

Кваліфікація: д.ю.н., 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Беляневич Олена Анатоліївна

2. Belianevych Olena Anatoliivna

Кваліфікація: д.ю.н., 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Король Володимир Іванович

2. Korol Volodymyr Ivanovych

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Деревянко Богдан Володимировичч

2. Derevianko Bohdan Volodymyrovych

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Полюхович Валерій Іванович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Полюхович Валерій Іванович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Т.А.